

Στον Άγιο Ιωάννη Βαζελώνος, στα ερείπια της αρχαιότερης Μονής του Πόντου

[/ Ορθόδοξη πίστη](#)

Στον Άγιο Ιωάννη Βαζελώνος, στα ερείπια της αρχαιότερης Μονής του Πόντου

Τραπεζούντα,
του Αριστείδη Βικέτου

«Μην παραλείψεις να επισκεφθείς την ερειπωμένη Μονή του Αγίου Ιωάννη Βαζελώνος, είναι η αρχαιότερη Μονή του Πόντου», μου συνέστησαν το βράδυ της Κυριακής, 15 Αυγούστου, μετά το δείπνο του Οικουμενικού Πατριάρχη με προσκυνητές από τις Μητροπόλεις Δράμας και Νεαπόλεως- Σταυρουπόλεως. Από την Ματσούκα (28 χλμ. από την πόλη της Τραπεζούντας, όπου διέμεινε η πατριαρχική συνοδεία), πήρα την Τρίτη το πρωί ένα αυτοκίνητο με οδηγό τον Σελίμ, έναν ευγενέστατο 35χρονο, και ξεκινήσαμε για τη Μονή, η οποία βρίσκεται σε αντίθετη κατεύθυνση από την Παναγία Σουμελά. Για περίπου 10 χλμ κινηθήκαμε στον κύριο αυτοκινητόδρομο Ματσούκας-Ζύγανας και μετά μπήκαμε για περίπου άλλα τόσα χλμ. σε ένα ανώμαλο δρόμο μέσα στο δάσος. Το αυτοκίνητο, μάρκας Dacia, σε κάποιο σημείο της διαδρομής ζεστάθηκε πολύ.

Ο Σελίμ είχε νερό, αλλά δεν ήταν αρκετό, Ευτυχώς, μας έσωσε το κοντινό ρυάκι. Ξαναξεκινήσαμε και συνεχίσαμε τον ανήφορο μέσα σε δάση μαυροπεύκης και αζαλέας ποντικής, κρانيές, φαράγγια και θεόρατα βουνά. Δεν συναντήσαμε ψυχή.

Άκουγες μόνο τα πουλιά και τα γάργαρα νερά. Κάποια στιγμή σταματήσαμε. Ο Σελίμ μου έδειξε ένα στενό ανηφορικό μονοπάτι με άγρια βλάστηση. Άρχισα να το ανεβαίνω. Σε περίπου 20 λεπτά είχα φθάσει στον προορισμό μου. Είχα μπροστά μου το «κουφάρι» της αρχαιότερης Μονής του Πόντου, αφού η ίδρυση του Αγίου Ιωάννη Βαζελώνος τοποθετείται στο 270 μ.Χ, περίπου 90 χρόνια πριν από την Παναγία Σουμελά. Περιττό να αναφέρω ότι δεν η υπάρχει φύλακας.

Η Μονή Βαζελώνος βρίσκεται μέσα σε ένα αδιαπέραστο δάσος, στη βάση ενός απότομου βράχου. Ο ναός της, όπως και στη Σουμελά, είναι λαξευμένος μέσα στο βράχο. Σπαράγματα τοιχογραφιών, ανάγονται στην πρώιμη και ώριμη βυζαντινή περίοδο. Στο παρεκκλήσι του Προφήτη Ηλία σώζονται σε κακή κατάσταση, περίφημες τοιχογραφίες του 17ου αιώνα. Το υπόλοιπο μοναστηριακό συγκρότημα χτίστηκε τον 19ο αιώνα. Στις αρχές του 20ου αιώνα υπήρχαν στη Μονή ένδεκα μοναχοί.

Στο Αρχαιοφυλάκιο του Οικουμενικού Πατριαρχείου έχουνε βρεθεί γύρω στα 300 έγγραφα, που αφορούν τη μονή του Αγίου Ιωάννου Βαζελώνος.

Η Μονή ιδρύθηκε από αναχωρητές χριστιανούς, οι οποίοι κατευθύνθηκαν προς το εσωτερικό του Πόντου για να αποφύγουν τους διωγμούς του Δεκίου και του Βαλλεριανού. Εκεί τους βρήκε κάποιος άλλος αναχωρητής από τη Μικρά Ασία με το όνομα Ιωάννης και από κοινού αποφάσισαν να ιδρύσουν τη Μονή.

Για την προέλευση του ονόματος υπάρχουν δυο απόψεις. Η πρώτη υποστηρίζει πως η Μονή έλαβε την ονομασία από το όρος, πάνω στο οποίο χτίστηκε και η δεύτερη, πως έλαβε την ονομασία της από την περιοχή, στην οποία ξεκίνησε το κήρυγμα του ο Άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος, η οποία ονομαζόταν γη Ζαβουλών. Έπειτα από παραφθορά η ονομασία Ζαβουλών μετατράπηκε σε Βαζελών.

Η Μονή καταστράφηκε από τους Πέρσες στα τέλη του 6ου αιώνα, αλλά αναγέρθηκε μεγαλύτερη και λαμπρότερη σε μικρή απόσταση από την αρχική από το στρατηγό του Ιουστινιανού Βελισάριο. Η δαπάνη της ανέγερσης καλύφθηκε από το αυτοκρατορικό ταμείο και ο αυτοκράτορας Ιουστινιανός εξέδωσε υπέρ της Μονής χρυσόβουλο, με το οποίο την ανακήρυξε Βασιλική. Κατά τα βυζαντινά χρόνια η Μονή βρίσκεται σε άνθηση, καθώς οι αυτοκράτορες της Τραπεζούντας την προστατεύουν και την ευεργετούν.

Το 1719 η Μονή λεηλατήθηκε από ληστές, οι οποίοι απογύμνωσαν το πλούσιο Αρχαιοφυλάκιο της. Από τα σημαντικότερα χειρόγραφα της Μονής που έχουν διασωθεί είναι ο 5ος Κώδικας της Μονής, τον οποίο μετέφερε στο μουσείο του Λένινγκραντ ο βυζαντινολόγος Θεόδωρος Ουσπένσκι. Ο 5ος Κώδικας αποτελεί τα

λεγόμενα Acta Vazelonos, τα οποία δίνουν πολύ σημαντικές πληροφορίες για την αγροτική, κοινωνική και οικονομική ζωή στο Βυζάντιο καθώς και για το δίκαιο της εποχής.

Κατά το τέλος του 17ου αιώνα η μονή του Αγίου Ιωάννη Βαζελώνος περιήλθε σε οικονομική κρίση. Η διάλυση της αποσοβήθηκε με την οικονομική υποστήριξη των τσάρων της Ρωσίας Πέτρου και Ιωάννη.

Το 1923 η Μονή ακολούθησε την τραγική μοίρα του υπόλοιπου Ελληνισμού του Πόντου και της Μ. Ασίας. Ο μοναχός Διονύσιος Αμαραντίδης κατά την έξοδο από τη Μονή διέσωσε και μετέφερε στην Ελλάδα, στη Μονή της Αγίας Τριάδος στις Σέρρες, την εικόνα του Αγίου Ιωάννη Προδρόμου.

Η αρχαιότερη Μονή του Πόντου ανιστορήθηκε, όπως και η Παναγία Σουμελά στο Βέρμιο, στο χωριό Άγιος Δημήτριος Κοζάνης από τον ομώνυμο Σύλλογο Ποντίων.

Από το εσωτερικό του μοναστηριακού συγκροτήματος

Φώτο: Αριστείδης Βικέτιος

*Το μοναστηριακό συγκρότημα του 19ου αιώνα,
όπως είναι σήμερα εξωτερικά*

Φώτο: Αριστείδης Βικέτιος

*υτή η στενωπή δίοδος οδηγεί στα ερείπια της
Μονής Βαζελώνος*

Φώτο: Αριστέλης Βικέτος

Ότι έχει απομείνει από τις τοιχογραφίες

Φώτο: Αριστέλης Βικέτος

Ερειπωμένος ο ναός της Μονής κάτω από τον βράχο

Πηγές: [Amen](#) - fdathanasiou.wordpress.com